

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro
2015 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. V-893

BRANDOS DARBO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Brandos darbo programos (toliau – Programa) paskirtis – apibrėžti brandos darbo sampratą, tikslus, uždavinius, struktūrą ir jo rengimą, mokinių ugdomas kompetencijas ir jų vertinimą.
2. Brandos darbas prilyginamas mokykliniam brandos egzaminui, tačiau jis nėra privalomo lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino atitikmuo.
3. Brandos darbui įgyvendinti mokykla gali pasitelkti mokslo ir studijų institucijas, profesinio mokymo įstaigas, kitas įmones, įstaigas, organizacijas.

II SKYRIUS BRANDOS DARBO SAMPRATA, TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

4. Brandos darbas – vidurinio ugdymo programos baigiamosios (arba kitos, jei dalyko programa intensyvinama ir baigiama anksčiau) klasės mokinio (kelių mokinių) ilgalaikis darbas, rengiamas ugdymo procese. Brandos darbą galima rengti iš visų individualaus ugdymo plano vidurinio ugdymo programos dalykų.
5. Brandos darbo tikslas – ugdyti(s), patikrinti ir įvertinti mokinio pasirinkto dalyko ar ugdymo srities kompetencijas, įgytas mokantis pagal vidurinio ugdymo programą.
6. Brandos darbo uždaviniai:
 - 6.1. sudaryti mokiniui galimybę laisvai pasirinkti geriausiai jo gebėjimus, poreikius ir interesus atitinkančią brandos darbo idėją (problemą, objektą, sumanymą), savarankiškai tyrinėti, analizuoti, sukurti ir pristatyti savo veiklos rezultatus;
 - 6.2. suteikti informacijos mokiniui planuojant tolesnį mokymąsi ir profesinę karjerą.

III SKYRIUS BRANDOS DARBO STRUKTŪRA IR JO RENGIMAS

7. Pagal veiklos pobūdį brandos darbo metu gali būti atliekamas tyrimas ar kuriamas produktas, pavyzdžiui, istorijos šaltinių analizė, gamtamoksliniai tyrimai, duomenų bazės kūrimas ir pan. Jei mokinys atlieka tyrimą, tuomet jo aprašymas laikomas brandos darbo aprašu. Kuriant produktą papildomai rengiamas brandos darbo aprašas.
8. Brandos darbą sudaro trys dalys: procesas, rezultatas, pristatymas.
9. Mokinys renkasi individualaus ugdymo plano dalyką (-us) ar ugdymo sritį (-is), iš kurių rengs brandos darbą. Gali būti rengiamas ir integruotas brandos darbas.
10. Brandos darbo idėją ar temą mokinys pateikia savarankiškai ar konsultuodamasis su brandos darbo vadovu.
11. Mokinys, pareiškęs norą rengti brandos darbą, grynina brandos darbo idėją, ją pristato brandos darbo vadovui, formuluoja brandos darbo temą, renka, analizuoja medžiagą, koreguoja, įgyvendina sumanymą (tiria, modeliuoja, kuria, gamina), konsultuojasi su darbo vadovu, rengiasi brandos darbo pristatymą, fiksuoja brandos darbo eigą, rengia aprašą. Iki brandos darbo pristatymo Brandos darbo vertinimo komisijai pristato brandos darbo aprašo projektą ir rezultatą brandos darbo

vadovui, jei reikia, koreguoja aprašą ir rezultatą. Parengtą brandos darbo aprašą pateikia Brandos darbo vertinimo komisijai ir pristato brandos darbą.

12. Brandos darbo vadovas privalo supažindinti mokinius su brandos darbo vykdymo ir vertinimo reikalavimais. Prižiūri, stebi, analizuoja, fiksuoja ir vertina mokinio brandos darbo rengimo eigą, konsultuoja ir padeda mokiniui, užpildo brandos darbo vadovo vertinimo lapą ir jį pateikia Brandos darbo vertinimo komisijai.

13. Brandos darbas vykdomas, organizuojamas ir vertinamas vadovaujantis Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-2391 „Dėl Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo ir Kalbų įskaitų nuostatų patvirtinimo“, ir brandos darbo vykdymo ir vertinimo instrukcijomis.

IV SKYRIUS MOKINIŲ KOMPETENCIJOS IR JŲ VERTINIMAS

14. Rengdamas ir pristatydamas brandos darbą mokinys ugdomi ir parodo įgytas kompetencijas, apibrėžtas vidurinio ugdymo bendrosiose programose.

15. Mokinio kompetencijos vertinamos rengiant brandos darbą ir pristatant rezultatus vertinimo komisijai. Vertinimas yra kriterinis. Brandos darbo veiklos sritys, vertinimo kriterijai, jų požymiai ir svarba pateikti Programos priede.

16. Taškai, skiriami už brandos darbo dalis skirstomi taip:

16.1. už procesą skiriama 30 procentų taškų (už darbo planavimą, darbo atlikimą ir pristatymo rengimą);

16.2. už rezultatą skiriama 50 procentų taškų (už tyrimo atlikimą ar produkto sukūrimą, informacijos rinkimą ir pateikimą ar aprašo rengimą);

16.3. už pristatymą skiriama 20 procentų taškų (už pristatymo turinį, kalbėjimo situaciją, refleksiją ir įsivertinimą).

17. Brandos darbą vertina darbo vadovas ir vertinimo komisija:

17.1. brandos darbo vadovas vertina brandos darbo procesą ir rezultatą;

17.2. vertinimo komisija vertina brandos darbo rezultatą ir pristatymą;

17.3. galutinį brandos darbo įvertinimą taškais sudaro brandos darbo vadovo skirtų taškų už brandos darbo procesą, brandos darbo vadovo ir vertinimo komisijos skirtų taškų už brandos darbo rezultatą vidurkio ir vertinimo komisijos narių skirtų taškų už pristatymą suma. Maksimalus skiriamų taškų skaičius – 50. Taškai konvertuojami į dešimtbalės sistemos įvertinimą (pažymį) pagal šią atitiktį:

Taškai	50–46	45–41	40–35	34–30	29–25	24–20	19–15	14–0
Pažymys	10	9	8	7	6	5	4	Neišlaikyta

18. Visos brandos darbo dalys mokiniui yra privalomos. Jei bent viena brandos darbo dalis yra neatlikta, brandos darbas nevertinamas ir galutiniu brandos darbo įvertinimu laikomas įvertinimas – „neišlaikyta“.

19. Mokykla, kaip brandos darbo vykdymo centras, turi būti pasiruošusi kiekviename brandos darbo vykdymo etape Nacionaliniam egzaminų centrai teikti informaciją apie brandos darbo temų formulavimą, įgyvendinimą ir vertinimą. Siekdamas vykdymo ir vertinimo kokybės Nacionalinis egzaminų centras numato kasmet patikrinti dalį brandos darbų.

BRANDOS DARBO VEIKLOS SRITYS, VERTINIMO KRITERIJAI, JŲ POŽYMIAI IR SVARBA

1. Brandos darbo proceso veiklos sritys, vertinimo kriterijai, jų požymiai ir svarba:

Veiklos sritys	Vertinimo kriterijai	Vertinimo kriterijų požymiai	Taškai
Brandos darbo planavimas	Savarankiškas brandos darbo idėjos ir temos pateikimas, brandos darbo atlikimo plano sudarymas	Mokinys pats ar konsultuodamasis su brandos darbo vadovu generuoja projektines brandos darbo idėjas ir pateikia savarankiškai suformuluotą brandos darbo temą ir nuoseklų (su preliminarium veiklų laikaraščiu) brandos darbo atlikimo planą.	2
		Mokinys pats ar konsultuodamasis su brandos darbo vadovu generuoja projektines brandos darbo idėjas, bet galutinę brandos darbo temą suformuluoja brandos darbo vadovas. Mokinys pateikia abstraktų brandos darbo atlikimo planą.	1
		Darbo vadovas mokiniui pateikia projektines brandos darbo idėjas ir suformuluotą galutinę brandos darbo temą. Brandos darbo atlikimo planas parengiamas kartu su vadovu.	0
	Optimalus informacijos šaltinių pasirinkimas analizei	Mokinys literatūros analizei savarankiškai ar su brandos darbo vadovo pagalba pasirenka pakankamai tinkamų informacijos šaltinių.	2
		Pasirinktų informacijos šaltinių sąrašas nepakankamas ar netinkamas.	1
		Pasirinktų informacijos šaltinių sąrašas nepakankamas ir netinkamas.	0
	Tinkamas brandos darbo atlikimo metodų, priemonių, medžiagų pasirinkimas	Pasirinkti brandos darbo atlikimo metodai, priemonės, medžiagos yra tinkami brandos darbo rezultatui pasiekti.	2
		Pasirinkti brandos darbo atlikimo metodai, priemonės, medžiagos tinka mokomajam dalykui, bet tiesiogiai nesusiję su siekiamu brandos darbo rezultatu.	1
		Nenurodyta, kokie brandos darbo metodai, atlikimo priemonės, medžiagos pasirinkti, arba nurodyti brandos darbo atlikimo metodai, priemonės ir medžiagos neatitinka mokomojo dalyko srities, iš kurios atliekamas brandos darbas.	0
Brandos darbo atlikimas	Tarpinių brandos darbo rezultatų	Mokinys pristato tarpinius brandos darbo rezultatus, juos įsivertina; esant būtinybei, numato, kaip koreguos brandos darbo atlikimą.	2

	įsivertinimas	Mokinys pristato tarpinius brandos darbo rezultatus, bet jų neįsivertina.	1	
		Mokinys nepristato tarpinių brandos darbo rezultatų.	0	
	Savarankiškas brandos darbo atlikimas	Brandos darbas atliekamas savarankiškai. Su brandos darbo vadovu konsultuojamasi tik pagal brandos darbo atlikimo plane numatytą grafiką dėl brandos darbo rengimo etapų ir veiksmų, kuriuos reikia atlikti.	2	
		Mokinį brandos darbo vadovas nuolat konsultuoja dėl brandos darbo rengimo etapų ir konkrečių veiksmų, kuriuos reikia atlikti.	1	
		Mokinį brandos darbo vadovas nuolat konsultuoja ir padeda atlikti konkrečius veiksmus.	0	
	Atliekamų bandymų ar stebėjimų skaičiaus arba nagrinėjamos medžiagos apimties optimalumas	Atliekamų bandymų ar stebėjimų skaičius arba nagrinėjamos medžiagos apimtis (socialiniuose ir humanitariniuose moksluose) yra pakankami rezultatui pasiekti.	2	
		Tyrimas atliekamas ar produktas kuriamas remiantis mažesniu atliekamų bandymų ar stebėjimų skaičiumi arba mažesne nagrinėtos medžiagos apimtimi, negu reikalinga rezultatui pasiekti.	1	
		Tyrimas atliekamas ar produktas kuriamas remiantis pavieniais ir nesistemiškai atliekamais bandymais ar stebėjimais arba nepakankama nagrinėtos medžiagos apimtimi rezultatui pasiekti.	0	
	Autorių teisių ir saugos reikalavimų laikymasis	Atliekant brandos darbą laikomasi autorių teisių ir (ar) saugos reikalavimų.	1	
		Atliekant brandos darbą nesilaikoma autorių teisių ir (ar) saugos reikalavimų.	0	
	Pristatymo rengimas	Tinkamos pristatymo formos pasirinkimas	Pristatymo forma pasirinkta atsižvelgiant į brandos darbo ypatumus, pristatymas tinkamai struktūruotas.	2
			Pristatymo forma pasirinkta neatsižvelgiant į brandos darbo ypatumus arba pristatymas netinkamai struktūruotas.	1
			Pristatymo forma pasirinkta neatsižvelgiant į brandos darbo ypatumus ir pristatymas netinkamai struktūruotas.	0
				Iš viso 15

2. Brandos darbo rezultato veiklos sritys, vertinimo kriterijai, jų požymiai ir svarba:

Veiklos sritys	Vertinimo	Vertinimo kriterijų požymiai	Taškai
----------------	-----------	------------------------------	--------

	kriterijai			
Tyrimo atlikimas ar produkto sukūrimas	Tyrimo ar produkto atitiktis brandos darbo temai, tikslui ir uždaviniams	Pateikiamas tyrimas ar produktas atitinka brandos darbo temą, tikslą ir uždavinius.	2	
		Pateikiamas tyrimas ar produktas iš dalies atitinka brandos darbo temą, tikslą ir uždavinius.	1	
		Pateikiamas tyrimas ar produktas neatitinka brandos darbo temos, tikslo ir uždavinių.	0	
	Tikslingas medžiagų, priemonių, prietaisų naudojimas	Atliekant tyrimą ar kuriant produktą tikslingai pasinaudota pasirinktomis medžiagomis, priemonėmis ar prietaisais.	2	
		Atliekant tyrimą ar kuriant produktą iš dalies tikslingai pasinaudota pasirinktomis medžiagomis, priemonėmis ar prietaisais.	1	
		Atliekant tyrimą ar kuriant produktą netikslingai pasinaudota pasirinktomis medžiagomis, priemonėmis ar prietaisais.	0	
	Kūrybingų idėjų iškėlimas ir įgyvendinimas	Tyrimui atlikti ar produktui sukurti iškeltos ir įgyvendintos kūrybingos idėjos.	2	
		Tyrimui atlikti ar produktui sukurti iškeltos, bet neįgyvendintos kūrybingos idėjos.	1	
		Tyrimui atlikti ar produktui sukurti neiškelta kūrybingų idėjų.	0	
	Analizės ar produkto sudėtingumas	Atlikta sudėtinga duomenų analizė įvertinant skirtingus kintamuosius ar sukurtas sudėtingas arba nestandartinis produktas.	2	
		Atlikta paprasta duomenų analizė ar sukurtas nesudėtingas arba standartinis produktas.	1	
		Duomenų analizė neatlikta ar sukurtas primityvus produktas.	0	
	Tyrimo ar produkto aktualumas	Įvardijamas tyrimo ar produkto aktualumas argumentuotai pagrindžiamas.	2	
		Įvardijamas tyrimo ar produkto aktualumas, bet nepagrindžiamas.	1	
		Tyrimo ar produkto aktualumas neįvardijamas.	0	
	Informacijos rinkimas ir pateikimas ar aprašo rengimas	Tinkama brandos darbo struktūra	Apraše nuosekliai pateiktos visos brandos darbo struktūrinės dalys. Brandos darbe yra titulinis lapas, turinys, reikalaujamos apimties tekstas (2000 žodžių ± 5 proc.), išvados, literatūros sąrašas ir priedai.	2
			Apraše trūksta ne daugiau kaip vienos brandos darbo struktūrinės dalies: nėra titulinio lapo ar turinio ar reikalaujamos apimties teksto ar išvadų ar literatūros sąrašo ar priedų.	1
			Apraše trūksta kelių brandos darbo struktūrinių dalių: nėra daugiau kaip vieno iš reikalaujamų aprašo dalių: titulinio lapo, turinio, reikalaujamos	0

		apimties teksto, išvadų, literatūros sąrašo ar priedų.	
Tinkamas brandos darbo maketas		Brandos darbo maketas atitinka keliamus reikalavimus.	1
		Brandos darbo maketas neatitinka keliamų reikalavimų.	0
Taisyklinga brandos darbo kalba		Brandos darbas parašytas taisyklinga, rišlia, dalykine kalba, pasitaiko ne daugiau kaip viena kita kalbos klaida.	2
		Brandos darbas parašytas taisyklinga, rišlia, tačiau buitine kalba, pasitaiko daugiau kaip viena kita gramatikos, skyrybos, stiliaus klaida.	1
		Brandos darbas parašytas netaisyklinga, nerišlia, buitine kalba, daug gramatikos, skyrybos, stiliaus klaidų, kurios trukdo suprasti tekstą.	0
Tinkama informacijos šaltinių analizė		Atlikta informacijos šaltinių analizė, kurioje išsamiai ir kritiškai išnagrinėti su brandos darbo tema susiję informacijos šaltiniai.	2
		Informacijos šaltiniai tik trumpai aprašyti.	1
		Informacijos šaltinių analizė neatlikta arba pateikta analizė nesusijusi su brandos darbo tema.	0
Tinkamas tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo metodų aprašymas ir taikymas		Aprašyti ir tinkamai pritaikyti tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo metodai.	2
		Aprašyti, bet netinkamai pritaikyti tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo metodai.	1
		Tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo metodai tik nurodyti.	0
Tinkamas tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo etapų aprašymas ir pagrindimas		Tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo etapai aprašyti ir logiškai pagrįsti.	2
		Tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo etapai aprašyti, bet nepagrįsti.	1
		Tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo etapai neaprašyti.	0
Pakankami tyrimo teiginių įrodymai ar pakankama produkto gamybos medžiaga		Pateikiami pakankami tyrimo teiginius patvirtinantys įrodymai (skaičiavimai, citavimas, vaizdinė medžiaga ir t. t.) ar pakankama tarpinė produkto gamybos medžiaga (skaičiavimai, vaizdinė medžiaga ir t. t.).	2
		Tyrimo teiginius patvirtinantys įrodymai (skaičiavimai, citavimas, vaizdinė medžiaga ir t. t.) ar tarpinė produkto gamybos medžiaga yra nepakankami.	1
		Nėra tyrimo teiginius patvirtinančių įrodymų arba tarpinės produkto gamybos medžiagos.	0
Išvadų formulavimas		Suformuluotos tikslios išvados ir (ar) patvirtinta arba atmesta hipotezė.	2

	Suformuluotos netikslios išvados ir (ar) nepatvirtinta arba neatmesta hipotezė.	1
	Išvados nesuformuluotos.	0
		Iš viso 25

3. Brandos darbo pristatymo veiklos sritys, vertinimo kriterijai, jų požymiai ir svarba:

Veiklos sritys	Vertinimo kriterijai	Vertinimo kriterijų požymiai	Taškai
Pristatymo turinys	Brandos darbo pristatymo nuoseklumas	Nuosekliai pristatomi brandos darbo tikslas ir uždaviniai, išskiriami pagrindiniai darbo etapai ir rezultatai, aktualumas ar praktiškumas.	2
		Pristatant brandos darbo tikslą, uždavinius, darbo etapus ir rezultatus, aktualumą ar praktiškumą trūksta nuoseklumo ir aiškumo.	1
		Pristatyme neatsispindi brandos darbo tikslas ir uždaviniai, pagrindiniai darbo etapai, rezultatai, aktualumas ar praktiškumas.	0
	Naudotų informacijos šaltinių ar priemonių pristatymas	Nurodyti pagrindiniai informacijos šaltiniai ar priemonės ir argumentuotas jų tinkamumas atliktam brandos darbui.	2
		Nurodyti pagrindiniai informacijos šaltiniai ar priemonės, bet nepateikta argumentų, kodėl jie tinka atliktam brandos darbui.	1
		Informacijos šaltiniai ar priemonės nenurodyti.	0
	Tinkamas dalykinių sąvokų ir terminų vartojimas	Vartojamos tinkamos, su brandos darbo tema susijusios dalykinės sąvokos ir tinkami terminai.	2
		Pasitaiko netikslių dalykinių sąvokų ir terminų vartojimo atvejų, bet tai netrukdo suprasti pristatymo turinį.	1
		Pristatyme nevartojamos dalykinės sąvokos ir terminai, o kalbama buitine kalba.	0
	Kalbėjimo situacija	Tinkama komunikacinė raiška	Bendravimo su klausytojais verbalinė ir (ar) neverbalinė raiška yra tinkama, atsižvelgiama į konkrečią komunikacinę situaciją. Į pateiktus klausimus atsakoma konkrečiai ir aiškiai, kalba taisyklinga, paisoma kalbos normų.
Kalbant neatsižvelgiama į komunikacinę situaciją, neatsakoma į pateiktus klausimus arba atsakoma netiksliai, pasitaiko ne daugiau kaip viena kita kalbos klaida.			1
Pristatymo kalba nesklaidi, neatsižvelgiama į konkrečią komunikacinę situaciją, į pateiktus klausimus neatsakoma, kalbos klaidos trukdo			0

		suprasti pristatymo turinį.	
Refleksija ir įsivertinimas	Argumentuotas įsivertinimas	Argumentuotai įsivertina, kaip sekėsi planuoti, atlikti brandos darbą, pasiekti brandos darbo tikslą, nurodo, kokių dalykų išmoko.	2
		Neargumentuodamas įsivertina, kaip sekėsi planuoti, atlikti brandos darbą, pasiekti brandos darbo tikslą, kokių dalykų išmoko.	1
		Neįsivertina savo atlikto brandos darbo.	0
			Iš viso 10
